

جعفری، محمد، ۱۳۵۹
برآوردی نیدمات اقتصادی /
محمد جعفری، ۱۴۰۰.
مشخصات نشر: ۲۳۶ ص.
شابک: ۵-۹۳۳-۲۱۴-۹۷۸-۶۰۰
موضوع: امنیت ملی - ایران - جنبه‌های اقتصادی
موضوع: جاسوسی - جنبه‌های اقتصادی
موضوع: تحریم اقتصادی
موضوع: محران‌های پولی
موضوع: بزل شهری - پیشگیری
موضوع: تروریسم - امور مالی - پیشگیری
موضوع: ایران - سیاست اقتصادی - قرن ۱۴
شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)، دفتر نشر
رده بندی: کنگره H.C ۲۸۰
رده بندی دیویی: ۳۵۵/۵۴
شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۶۷۸۰۴

تألیف:
دکتر محمد جعفری

فهرست اجمالی

سخن ناشر	۲۵
پیشگفتار	۲۷
مقدمه	۲۹
سخنی با دانشجویان	۳۱
سخنی با مدرس	۳۳

بخش نخست: تهدیدات اقتصادی امنیت ملی

فصل اول: مبانی، انواع و روش‌های تهدیدات اقتصادی امنیت ملی	۳۷
فصل دوم: جاسوسی اقتصادی	۹۷
فصل سوم: نفوذ اقتصادی	۱۳۳
فصل چهارم: تحریم اقتصادی	۱۵۱
فصل پنجم: جنگ ارزی	۱۸۷
فصل ششم: پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم	۲۴۵
فصل هفتم: فساد اقتصادی	۲۹۱
فصل هشتم: سیاست‌های توسعه اقتصادی تهدیدزا در حوزه اقوام و مرزها	۳۲۳

بخش دوم: برآورد و پیش‌بینی تهدیدات اقتصادی امنیت ملی

فصل نهم: مروری بر روش‌های پیش‌بینی و برآورد‌های اقتصادی	۳۵۱
فصل دهم: شاخص‌های تشکیل‌دهنده الگوی امنیت ملی با رویکرد تمرکز بر تهدیدهای اقتصادی ...	۳۵۹
فصل یازدهم: مدل‌های تصمیم‌گیری و اولویت‌بندی تهدیدهای اقتصادی در کشور	۴۰۵

فهرست تفصیلی

سخن ناشر	۲۵
پیشگفتار	۲۷
مقدمه	۲۹
سخنی با دانشجویان	۳۱
سخنی با مدرس	۳۳

بخش نخست: تهدیدات اقتصادی امنیت ملی

فصل اول: مبانی، انواع و روش‌های تهدیدات اقتصادی امنیت ملی	۳۷
اهداف آموزشی	۳۷
سؤالات اساسی	۳۷
واژگان کلیدی	۳۷
مقدمه	۳۷
۱-۱. بیانات رهبری در ارتباط با اهمیت توجه به تهدیدات اقتصادی	۳۸
۱-۱-۱. شناخت‌شناسی تهدیدها ازجمله تهدیدهای اقتصادی	۳۹
الف) معناشناسی تهدیدها	۳۹
ب) معناشناسی تهدیدهای اقتصادی	۴۴
۱-۲. انواع تهدیدها و طبقه‌بندی تهدیدهای اقتصادی	۷۷
۱-۲-۱. تهدیدهای امنیتی - تهدیدهای عمومی	۷۸
۱-۲-۲. تهدیدهای بازرزنده - تهدیدهای خزنده	۷۹

۸۱ ۱-۲-۳. تهدیدهای سنتی - تهدیدهای نوین
۸۲ ۱-۲-۴. تهدیدهای متقارن - تهدیدهای نامتقارن
۸۴ ۱-۲-۵. تهدیدهای طبیعی و تهدیدهای ساختگی
۸۵ ۱-۲-۶. تهدیدهای داخلی و تهدیدهای خارجی
۸۶ ۱-۲-۷. تهدیدهای اقتصادی برحسب تأثیرپذیری
۸۷ ۱-۳. نقش پدافند غیرعامل در مقابله با تهدیدهای اقتصادی
۸۹ ۱-۴. راهبردهای دفاع غیرعامل در مقابله با تهدیدات اقتصادی
۹۱ ۱-۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۹۲ ۱-۶. خلاصه فصل
۹۴ خودآزمایی
۹۴ کاربردی کردن آموخته‌ها
۹۴ موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر
۹۴ منابع برای مطالعه بیشتر
۹۵ منابع
۹۷ فصل دوم: جاسوسی اقتصادی
۹۷ اهداف آموزشی
۹۷ سؤالات اساسی
۹۸ واژگان کلیدی
۹۸ مقدمه
۹۹ ۲-۱. تاریخچه جاسوسی اقتصادی
۱۰۱ ۲-۲. مفاهیم مربوط به جاسوسی اقتصادی
۱۰۲ ۲-۳. روش‌های جاسوسی اقتصادی
۱۰۶ ۲-۴. جاسوسی اقتصادی و امنیت ملی، دلایل و کارکردهای آن
۱۱۱ ۲-۵. زمینه‌ها، اثرات جاسوسی اقتصادی
۱۱۳ ۲-۶. نمونه‌های قابل توجه جاسوسی اقتصادی
۱۱۴ ۲-۶-۱. حمله چین به گوگل

فهرست مطالب ۹۵

۲-۶-۲	جاسوسی‌های گسترده توسط فرانسه	۱۱۴
۲-۷	نگرانی‌های دولت‌های ملی	۱۱۵
۲-۷-۱	آمریکا	۱۱۶
۲-۷-۲	اتحادیه اروپا	۱۱۸
۲-۷-۳	رژیم صهیونیستی - آمریکا - ایران	۱۱۹
۲-۷-۴	ژاپن	۱۲۱
۲-۷-۵	برزیل	۱۲۱
۲-۷-۶	سوئد	۱۲۲
۲-۸	قوانین مرتبط با جاسوسی اقتصادی	۱۲۳
۲-۸-۱	قانون جاسوسی اقتصادی ۱۹۹۶	۱۲۳
۲-۸-۲	کنوانسیون پاریس برای حمایت مالکیت صنعتی	۱۲۴
۲-۸-۳	توافق بر جنبه‌های مرتبط با تجارت در حوزه حقوق مالکیت معنوی (TRIPS)	۱۲۴
۲-۸-۴	قطعنامه‌های ۱۲۳۶ و ۲۱۳۱ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	۱۲۵
۲-۸-۵	کنوانسیون ضد رشوه خواری OECD	۱۲۵
۲-۸-۶	قطعنامه ۱۶۷/۶۸ مجمع عمومی سازمان ملل یا قطعنامه حفظ حریم خصوصی در عصر دیجیتال	۱۲۶
۲-۸-۷	جاسوسی اقتصادی در حقوق و قوانین ایران	۱۲۷
۲-۹	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۱۲۷
۲-۱۰	خلاصه فصل	۱۲۸
۱۲۹	خودآزمایی	۱۲۹
۱۲۹	کاربردی کردن آموخته‌ها	۱۲۹
۱۳۰	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر	۱۳۰
۱۳۰	منابع برای مطالعه بیشتر	۱۳۰
۱۳۰	منابع	۱۳۰
۱۳۳	فصل سوم: نفوذ اقتصادی	۱۳۳
۱۳۳	اهداف آموزشی	۱۳۳

۱۳۳	سوالات اساسی
۱۳۳	واژگان کلیدی
۱۳۳	مقدمه
۱۳۵	۳-۱. مفهوم نفوذ
۱۳۶	۳-۲. حوزه‌های اصلی نفوذ دشمن
۱۳۶	۳-۲-۱. نفوذ سیاسی
۱۳۶	۳-۲-۲. نفوذ اقتصادی
۱۳۶	۳-۲-۳. نفوذ فرهنگی
۱۳۷	۳-۳. مهم‌ترین راه‌های نفوذ دشمن
۱۳۷	۳-۳-۱. نفوذ در گروه‌های مطالبه‌گر و معترض
۱۳۷	۳-۳-۲. نفوذ از طریق نفوذگران اقتصادی
۱۳۸	۳-۳-۳. نفوذ از طریق جدایی و تفرقه
۱۳۸	۳-۳-۴. نفوذ از طریق حمله به افراد کلیدی
۱۳۸	۳-۳-۵. نفوذ از طریق رسانه و رسانه‌های جدید
۱۳۸	۳-۳-۶. نفوذ از طریق سازمان‌های مردم‌نهاد
۱۳۹	۳-۳-۷. نفوذ از طریق ادارات دولتی و احزاب سیاسی
۱۳۹	۳-۴. حوزه‌های نفوذ اقتصادی دشمن به کشور
۱۳۹	۳-۴-۱. نفوذ اندیشه لیبرالیسم در اقتصاد ایران
۱۴۱	۳-۴-۲. نفوذ در حوزه سیاست‌گذاری اقتصادی
۱۴۳	۳-۴-۳. نفوذ در حوزه عملیاتی اقتصاد
۱۴۴	الف) ایجاد اختلال در فرایند اقتصاد ایران؛ در کوتاه‌مدت
۱۴۵	ب) ایجاد وابستگی در بخش‌های گوناگون؛ در بلندمدت
۱۴۸	۳-۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۴۸	۳-۶. خلاصه فصل
۱۴۹	خودآزمایی
۱۵۰	کاربردی کردن آموخته‌ها

فهرست مطالب □ ۱۱

موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر	۱۵۰
منابع برای مطالعه بیشتر	۱۵۰
منابع	۱۵۰
فصل چهارم: تحریم اقتصادی	۱۵۱
اهداف آموزشی	۱۵۱
سؤالات اساسی	۱۵۱
واژگان کلیدی	۱۵۱
مقدمه	۱۵۲
۴-۱. تعریف تحریم	۱۵۲
۴-۲. تقسیم‌بندی تحریم‌ها	۱۵۵
۴-۲-۱. تقسیم‌بندی تحریم‌ها به لحاظ منشأ آنها	۱۵۵
الف) تحریم‌های یکجانبه	۱۵۶
ب) تحریم‌های چندجانبه	۱۵۸
ج) تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل علیه اعضا	۱۵۸
۴-۲-۲. تقسیم‌بندی تحریم‌ها براساس هدف، روش و مخاطب	۱۶۰
الف) تقسیم‌بندی تحریم‌ها براساس اهداف	۱۶۰
ب) تقسیم‌بندی تحریم‌ها براساس روش	۱۶۱
ج) تقسیم‌بندی تحریم‌ها براساس مخاطب	۱۶۴
۴-۳. چگونگی تأثیرگذاری تحریم‌ها	۱۶۵
الف) کارآمدی تحریم‌ها	۱۶۶
ب) انعطاف‌پذیری تحریم‌شونده در پذیرش خواسته‌های تحریم‌کننده	۱۶۸
ج) میزان جدیت و اراده تحریم‌کنندگان در اعمال تحریم	۱۶۹
د) حمایت افکار عمومی داخلی دولت تحریم‌کننده	۱۷۰
ه) نوع نظام سیاسی کشور مورد تحریم	۱۷۰
و) متغیرهای قدرت در سطح جهانی و منطقه‌ای	۱۷۱
ز) گستره و حجم تحریم‌ها	۱۷۲

۱۷۳	ط) دقت و نظارت بر اعمال تحریم‌ها.....
۱۷۳	۴-۴. تبعات تحریم‌ها.....
۱۷۳	۴-۴-۱. تبعات حقوق بشری.....
۱۷۴	۴-۴-۲. تبعات اقتصادی.....
۱۷۵	الف) تولید.....
۱۷۶	ب) تأثیر بر اشتغال.....
۱۷۷	ج) تورم.....
۱۷۷	د) افزایش ضریب ریسک و کاهش حجم سرمایه‌گذاری.....
۱۷۸	ه) سیاسی شدن اقتصاد.....
۱۷۸	۴-۴-۳. تبعات امنیتی تحریم‌ها.....
۱۸۰	۴-۴-۴. فساد گسترده.....
۱۸۰	۴-۴-۵. تبعات اجتماعی.....
۱۸۱	۴-۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۱۸۱	۴-۶. خلاصه فصل.....
۱۸۳	خودآزمایی.....
۱۸۴	کاربردی کردن آموخته‌ها.....
۱۸۴	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر.....
۱۸۴	منابع برای مطالعه بیشتر.....
۱۸۴	منابع.....
۱۸۷	فصل پنجم: جنگ ارزی
۱۸۷	اهداف آموزشی.....
۱۸۷	سؤالات اساسی.....
۱۸۷	واژگان کلیدی.....
۱۸۸	مقدمه.....
۱۹۰	۵-۱. مفهوم جنگ ارزی.....
۱۹۱	۵-۲. علل و فرایند شکل‌گیری جنگ ارزی.....

فهرست مطالب □ ۱۳

۱۹۴	۵-۳. ابزارهای سیاستی در جنگ ارزی
۱۹۴-۱	۵-۳-۱. خرید پول خارجی و فروش پول داخلی با هدف تقویت پول ملی کشور رقیب .
۱۹۴-۲	۵-۳-۲. خرید اوراق بهادار کشور هدف به منظور تقویت پول ملی کشور رقیب....
۱۹۵-۳	۵-۳-۳. گسیل جریان‌های کوتاه‌مدت سرمایه به کشورهای رقیب
۱۹۵-۴	۵-۳-۴. کاهش نرخ بهره به منظور محدود کردن جریان‌های سرمایه خارجی
۱۹۵-۵	۵-۳-۵. وضع مالیات بر خرید اوراق بهادار توسط خارجیان
۱۹۶-۴	۵-۴. تبعات ناشی از جنگ ارزی
۱۹۹-۵	۵-۵. مروری بر تجربه کشورهای جهان در جنگ ارزی
۲۰۰-۵-۱	۵-۵-۱. مکزیک
۲۱۲-۵-۲	۵-۵-۲. آرژانتین
۲۲۲-۵-۳	۵-۵-۳. کشورهای جنوب شرق آسیا
۲۲۹-الف	الف) علل و ریشه‌های بحران ارزی جنوب شرق آسیا
۲۳۵-۵-۴	۵-۵-۴. جنگ ارزی آمریکا علیه ایران: مورد مطالعاتی سال ۱۳۹۰
۲۳۸-۵-۶	۵-۶. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۳۹-۵-۷	۵-۷. خلاصه فصل
۲۴۲	خودآزمایی
۲۴۲	کاربردی کردن آموخته‌ها
۲۴۲	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر
۲۴۳	منابع برای مطالعه بیشتر
۲۴۳	منابع
۲۴۵	فصل ششم: پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم
۲۴۵	اهداف آموزشی
۲۴۵	سؤالات اساسی
۲۴۶	واژگان کلیدی
۲۴۶	مقدمه
۲۴۷-۶-۱	۶-۱. مفهوم و تعریف پول‌شویی

۶-۲	ویژگی‌های جرم پول‌شویی	۲۴۹
۶-۲-۱	پول‌شویی جرمی ثانویه	۲۴۹
۶-۲-۲	پول‌شویی جرمی سازمان‌یافته	۲۴۹
۶-۲-۳	پول‌شویی جرمی فراملی	۲۵۰
۶-۳	پیشینه تاریخی پول‌شویی	۲۵۱
۶-۴	جرایم منشأ پول‌شویی	۲۵۲
۶-۵	انواع پول‌های غیرقانونی و نامشروع	۲۵۳
۶-۶	فرایندها و شیوه‌های جرم پول‌شویی	۲۵۴
۶-۶-۱	مرحله جای‌گذاری (مکان‌یابی)	۲۵۴
۶-۶-۲	مرحله لایه‌گذاری (لایه‌چی - خواباندن)	۲۵۶
۶-۶-۳	مرحله یکپارچه‌سازی (ادغام)	۲۵۷
۶-۷	آثار و تبعات جرم پول‌شویی بر امنیت اقتصادی	۲۵۹
۶-۷-۱	ایجاد انگیزه برای ارتکاب جرایم منشأ و مقدم	۲۵۹
۶-۷-۲	اختلال در سیستم اقتصاد	۲۶۰
۶-۷-۳	تأثیر منفی بر توزیع درآمد	۲۶۰
۶-۷-۴	ایجاد فساد مالی و ترویج ارتشاء	۲۶۰
۶-۷-۵	تضعیف بخش خصوصی قانونی	۲۶۰
۶-۷-۶	کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مولد	۲۶۱
۶-۷-۷	تهدیدی علیه امنیت اقتصادی	۲۶۱
۶-۸	کانال ارتباطی پول‌شویی با تأمین مالی تروریسم	۲۶۱
۶-۹	ضرورت مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم	۲۶۴
۶-۱۰	مقابله با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم در اسناد بین‌المللی	۲۶۶
۶-۱۰-۱	اقدامات دوجانبه	۲۶۷
۶-۱۰-۲	اقدامات چند جانبه و بین‌المللی	۲۶۷
الف	کنوانسیون پالرمو	۲۶۹
ب	گروه ضربت اقدام مالی علیه پول‌شویی	۲۷۰

فهرست مطالب □ ۱۵

ج) توصیه‌های چهل‌گانه سال ۲۰۰۳ میلادی.....	۲۷۳
د) قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد.....	۲۷۵
۶-۱۱. مقابله با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم در ایران.....	۲۷۸
۶-۱۱-۱. قانون مبارزه با پول‌شویی.....	۲۷۸
۶-۱۱-۲. قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم.....	۲۷۹
۶-۱۲. وضعیت ایران در کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم.....	۲۸۲
۶-۱۳. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۲۸۴
۶-۱۴. خلاصه فصل.....	۲۸۵
خودآزمایی.....	۲۸۷
کاربردی کردن آموخته‌ها.....	۲۸۸
موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر.....	۲۸۸
منابع برای مطالعه بیشتر.....	۲۸۸
منابع.....	۲۸۸
فصل هفتم: فساد اقتصادی.....	۲۹۱
اهداف آموزشی.....	۲۹۱
سؤالات اساسی.....	۲۹۱
واژگان کلیدی.....	۲۹۱
مقدمه.....	۲۹۱
۱-۷. مفهوم فساد.....	۲۹۳
۷-۲. انواع فساد.....	۲۹۴
۷-۲-۱. فساد سیاسی.....	۲۹۴
۷-۲-۲. فساد اداری.....	۲۹۵
۷-۲-۳. فساد اقتصادی (مالی).....	۲۹۶
۷-۳. گونه‌های فساد اقتصادی.....	۲۹۸
۷-۴. عوامل مؤثر در بروز فساد اقتصادی.....	۳۰۳
۷-۴-۱. عوامل مستقیم مؤثر بر فساد اقتصادی.....	۳۰۳

۳۰۴	الف) قوانین و اختیارات دولتی
۳۰۴	ب) وضع مالیات و عوارض گمرکی
۳۰۴	ج) تصمیم‌گیری در مورد هزینه‌ها
۳۰۵	د) سایر تصمیم‌گیری‌ها
۳۰۵-۲	عوامل غیرمستقیم مؤثر بر فساد اقتصادی
۳۰۵	الف) کیفیت کار نظام دیوان سالاری
۳۰۵	ب) سطح دستمزد در بخش دولتی
۳۰۶	ج) سیستم تشبیه و مجازات
۳۰۶	د) نظارت‌های سازمانی
۳۰۶	ه) شفافیت در مقررات، قوانین و روش‌ها
۳۰۷	و) رفتار رهبران و مقامات جامعه
۳۰۷	۷-۵. ابزارهای فساد اقتصادی
۳۰۷	۷-۵-۱. سوء استفاده از قوانین و مقررات
۳۰۷	۷-۵-۲. فرار از پرداخت جریمه‌ها
۳۰۸	۷-۵-۳. کنترل بر قراردادهای خرید
۳۰۸	۷-۵-۴. کنترل بر قراردادهای سرمایه‌گذاری دولتی
۳۰۸	۷-۵-۵. برنامه انگیزشی مالیاتی و اعتباری
۳۰۸	۷-۵-۶. کنترل بر استخدام
۳۰۹	۷-۵-۷. نحوه ارائه خدمات دولتی
۳۰۹	۷-۵-۸. تصمیم‌گیری‌های مربوط به امور مالیاتی
۳۱۰	۷-۶. پیامدهای فساد اقتصادی
۳۱۰	۷-۶-۱. تضعیف امنیت اقتصادی و ملی
۳۱۱	۷-۶-۲. بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی
۳۱۲	۷-۶-۳. افزایش فعالیت‌های زیرزمینی
۳۱۲	۷-۶-۴. اختلال در سرمایه‌گذاری بلندمدت داخلی و خارجی
۳۱۳	۷-۶-۵. انحراف اولویت‌ها

فهرست مطالب □ ۱۷

۳۱۴.....	۷-۶-۶. تضعیف یا انحراف استعدادها.....
۳۱۴.....	۷-۶-۷. افزایش هزینه معاملات تجاری.....
۳۱۵.....	۷-۶-۸. تأثیر بر فقرا.....
۳۱۶.....	۷-۶-۹. تأثیر منفی بر رشد اقتصادی.....
۳۱۶.....	۷-۷. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۳۱۷.....	۷-۸. خلاصه فصل.....
۳۲۰.....	خودآزمایی.....
۳۲۰.....	کاربردی کردن آموخته‌ها.....
۳۲۰.....	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر.....
۳۲۰.....	منابع برای مطالعه بیشتر.....
۳۲۰.....	منابع.....
۳۲۳.....	فصل هشتم: سیاست‌های توسعه اقتصادی تهدیدزا در حوزه اقوام و مرزها.....
۳۲۳.....	اهداف آموزشی.....
۳۲۳.....	سؤالات اساسی.....
۳۲۴.....	واژگان کلیدی.....
۳۲۴.....	مقدمه.....
۳۲۵.....	۸-۱. مفهوم تنوع قومی.....
۳۲۶.....	۸-۲. انواع تنوع‌های قومی.....
۳۲۷.....	۸-۲-۱. تنوع‌های خنثی.....
۳۲۷.....	۸-۲-۲. تنوع‌های متقاطع.....
۳۲۷.....	۸-۲-۳. تنوع‌ها یا شکاف‌های هم‌افزا.....
۳۲۷.....	۸-۳. چالش‌های تنوع قومی در سطح خرد و کلان.....
۳۲۹.....	۸-۴. دلایل شکل‌گیری تضادها و شکاف‌های قومیتی.....
۳۳۰.....	۸-۴-۱. نقش ساختارهای جامعه و دسته‌بندی‌های اجتماعی بر شکاف‌های قومیتی.....
۳۳۱.....	۸-۴-۲. نقش دولت‌ها و دسته‌بندی‌های سیاسی بر شکاف‌های قومیتی.....
۳۳۲.....	۸-۴-۳. نقش جغرافیا در شکاف‌های قومیتی.....

۳۳۲.....	۸-۴-۴. نقش عوامل اقتصادی در شکاف‌های قومیتی
۳۳۵.....	الف) عوامل عینی و ذهنی مؤثر بر شکاف‌های قومیتی
۳۳۷.....	۸-۵. رابطه جهانی شدن و شکاف‌های قومی
۳۳۷.....	۸-۵-۱. تفاوت دیدگاه‌های موافق و مخالف تقویت شکاف‌های قومی توسط جهانی شدن
۳۳۹.....	۸-۶. تأثیر توسعه نامتوازن بر شکاف‌های قومیتی
۳۴۰.....	۸-۷. ملاحظات امنیتی شکاف‌های قومیتی
۳۴۰.....	۸-۷-۱. شکل‌گیری ناامنی‌های داخلی
۳۴۱.....	۸-۷-۲. افزایش مداخله‌های خارجی
۳۴۳.....	۸-۷-۳. افزایش هزینه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی
۳۴۴.....	۸-۷-۴. مهاجرت و کوچ اجباری
۳۴۵.....	۸-۸. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۴۵.....	۸-۹. خلاصه فصل
۳۴۶.....	خودآزمایی
۳۴۷.....	کاربردی کردن آموخته‌ها
۳۴۷.....	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر
۳۴۷.....	منابع برای مطالعه بیشتر
۳۴۷.....	منابع

بخش دوم: برآورد و پیش‌بینی تهدیدات اقتصادی امنیت ملی

۳۵۱.....	فصل نهم: مروری بر روش‌های پیش‌بینی و برآوردهای اقتصادی
۳۵۱.....	اهداف آموزشی
۳۵۱.....	سؤالات اساسی
۳۵۱.....	واژگان کلیدی
۳۵۱.....	مقدمه
۳۵۲.....	۱-۹. معیارهای مؤثر بر انتخاب مدل پیش‌بینی و برآوردهای اقتصادی
۳۵۳.....	۲-۹. انواع شیوه‌های پیش‌بینی و برآورد اقتصادی

فهرست مطالب □ ۱۹

۳۵۳.....	۱-۲-۹. پیش‌بینی و برآورد قضاوتی.....
۳۵۳.....	الف) انواع پیش‌بینی قضاوتی.....
۳۵۴.....	۲-۲-۹. پیش‌بینی و برآورد بر مبنای گذشته.....
۳۵۴.....	الف) انواع پیش‌بینی و برآورد به روش گذشته.....
۳۵۶.....	۳-۲-۹. پیش‌بینی و برآورد علت و معلولی.....
۳۵۷.....	الف) انواع پیش‌بینی به روش علت و معلولی.....
۳۵۹.....	فصل دهم: شاخص‌های تشکیل دهنده الگوی امنیت ملی با رویکرد تمرکز بر تهدیدهای اقتصادی ۳۵۹.
۳۵۹.....	اهداف آموزشی.....
۳۵۹.....	سؤالات اساسی.....
۳۵۹.....	واژگان کلیدی.....
۳۶۰.....	مقدمه.....
۳۶۰.....	۱-۱۰. مفهوم ملی در امنیت ملی (مرجع امنیت).....
۳۶۸.....	۲-۱۰. بررسی متغیرها و شاخص‌های تأثیرگذار بر الگوی کلان امنیت ملی با گرایش اقتصادی ۳۶۸.
۳۶۸.....	۱-۲-۱۰. قدرت ملی.....
۳۷۲.....	۲-۲-۱۰. مخاطرات امنیت ملی.....
۳۷۴.....	۳-۲-۱۰. موضوع‌های مرجع امنیت ملی.....
۳۷۸.....	الف) عدالت اجتماعی.....
۳۸۱.....	ب) فضای کسب‌وکار.....
۳۹۰.....	ج) کارآمدی دولت.....
۳۹۰.....	د) وابستگی.....
۳۹۳.....	ه) وفاق ملی.....
۳۹۴.....	۴-۲-۱۰. ثبات و بحران در خرده‌نظام اقتصادی.....
۳۹۷.....	۳-۱۰. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۳۹۷.....	۴-۱۰. خلاصه فصل.....
۴۰۳.....	خودآزمایی.....
۴۰۳.....	کاربردی کردن آموخته‌ها.....

۴۰۳	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر
۴۰۴	منابع برای مطالعه بیشتر
۴۰۴	منابع
۴۰۵	فصل یازدهم: مدل‌های تصمیم‌گیری و اولویت‌بندی تهدیدهای اقتصادی در کشور
۴۰۵	اهداف آموزشی
۴۰۵	سؤالات اساسی
۴۰۵	واژگان کلیدی
۴۰۵	مقدمه
۴۰۶	۱-۱۱. امنیت خرده‌نظام اقتصادی (ثبات - بحران)
۴۰۷	۱-۱۱. شاخص‌ها در مؤلفه امنیت خرده‌نظام اقتصادی
۴۰۸	۲-۱۱. تعیین ضرایب اهمیت موضوع‌های مرجع در امنیت ملی
۴۰۹	۱-۲-۱۱. شاخص‌ها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی با کارکرد اقتصادی
۴۱۲	الف) شاخص‌ها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی - عدالت
۴۱۵	ب) شاخص‌ها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی - فضای کسب‌وکار
۴۱۶	ج) شاخص‌ها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی - کارآمدی دولت
۴۲۱	د) شاخص‌ها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی - تجارت و وابستگی
۴۲۳	ه) شاخص‌ها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی - وفاق ملی
۴۲۴	۳-۱۱. قدرت ملی با کارکرد اقتصادی
۴۲۸	۴-۱۱. شاخص‌ها در مخاطرات امنیت ملی با کارکرد اقتصادی
۴۳۱	۵-۱۱. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۴۳۱	۱۱-۶. خلاصه فصل
۴۳۶	خودآزمایی
۴۳۶	کاربردی کردن آموخته‌ها
۴۳۶	موضوعات پیشنهادی جهت تحقیقات بیشتر
۴۳۶	منابع برای مطالعه بیشتر
۴۳۶	منابع

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۲: لیست ۲۲ کشور برتر در هزینه‌های تحقیق و توسعه (R&D) در سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۱۴ .. ۱۰۸

جدول ۱-۷: ده مورد از بزرگ‌ترین فسادهای اقتصادی در سطح جهانی ۳۰۳

جدول ۱-۸: بخشی از مناقشات طولانی اجتماعی ۳۴۲

جدول ۱-۱۰: مؤلفه‌ها و متغیرهای مؤثر بر قدرت ملی از منظر اقتصاد ۳۷۰

جدول ۲-۱۰: شاخص‌های مؤثر بر قدرت ملی از منظر اقتصاد ۳۷۱

جدول ۳-۱۰: مؤلفه‌ها و متغیرهای مرتبط با بعد اقتصادی مخاطرات امنیت ملی ۳۷۲

جدول ۴-۱۰: شاخص‌های مرتبط با بعد اقتصادی مخاطرات امنیت ملی ۳۷۳

جدول ۵-۱۰: شاخص‌های ارزیابی عدالت اجتماعی و اقتصادی ۳۷۶

جدول ۶-۱۰: شاخص‌های مرتبط با بعد اقتصادی عدالت ۳۷۶

جدول ۷-۱۰: ارزیابی فضای کسب و کار و تولید ۳۷۹

جدول ۸-۱۰: شاخص‌های مرتبط با ارزیابی فضای کسب و کار ۳۸۰

جدول ۹-۱۰: مؤلفه‌ها و متغیرهای کارآمدی دولت به‌عنوان یکی از موضوع‌های مرجع امنیت ملی ۳۸۲

جدول ۱۰-۱۰: مؤلفه‌های ارزیابی کارآمدی دولت ۳۸۵

جدول ۱۱-۱۰: شاخص‌های مرتبط با ارزیابی کارآمدی دولت ۳۸۵

جدول ۱۲-۱۰: معیارهای ارزیابی شدت وابستگی ۳۹۱

جدول ۱۳-۱۰: شاخص‌های ارزیابی شدت وابستگی اقتصادی ۳۹۱

جدول ۱۴-۱۰: شاخص‌های ارزیابی وفاق ملی ۳۹۳

جدول ۱۵-۱۰: معیارهای تعیین‌کننده بی‌ثباتی یا بحران در یک نظام اقتصادی ۳۹۶

جدول ۱۶-۱۰: شاخص‌های ارزیابی بی‌ثباتی یا بحران در یک نظام اقتصادی ۳۹۶

جدول ۱۷-۱۰: معرفی شاخص‌های پایش امنیت ملی در حوزه اقتصاد ۳۹۹

جدول ۱-۱۱: درجه اهمیت معیارهای اصلی در هر یک از مؤلفه‌های اصلی ۴۰۷

جدول ۲-۱۱: درجه اهمیت شاخص‌ها در مؤلفه امنیت خرده‌نظام اقتصادی ۴۰۸

جدول ۳-۱۱: درجه اهمیت معیارهای اصلی در هر یک از مؤلفه‌های اصلی ۴۰۹

جدول ۴-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی با کاربرد اقتصادی ۴۱۰

جدول ۵-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی با کاربرد اقتصادی ۴۱۰

جدول ۶-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی با کاربرد اقتصادی ۴۱۱

جدول ۷-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی با کارکرد اقتصادی ۴۱۱

جدول ۸-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در موضوع‌های مرجع امنیت ملی با کارکرد اقتصادی ۴۱۲

جدول ۹-۱۱: درجه اهمیت شاخص‌های عدالت ۴۱۳

جدول ۱۰-۱۱: درجه اهمیت شاخص‌های فضای کسب‌وکار ۴۱۷

جدول ۱۱-۱۱: شاخص‌های کارآمدی دولت ۴۱۸

جدول ۱۲-۱۱: درجه اهمیت شاخص‌های تجارت و وابستگی ۴۲۲

جدول ۱۳-۱۱: شاخص‌های وفاق ملی ۴۲۳

جدول ۱۴-۱۱: درجه اهمیت معیارهای اصلی در هر یک از مؤلفه‌های اصلی ۴۲۵

جدول ۱۵-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در مؤلفه قدرت ملی با کارکرد اقتصادی ۴۲۵

جدول ۱۶-۱۱: درجه اهمیت شاخص‌ها در قدرت ملی با کارکرد اقتصادی ۴۲۶

جدول ۱۷-۱۱: درجه اهمیت معیارهای اصلی در هر یک از مؤلفه‌های اصلی ۴۲۹

جدول ۱۸-۱۱: درجه اهمیت متغیرها در مؤلفه مخاطرات ملی با کارکرد اقتصادی ۴۲۹

جدول ۱۹-۱۱: درجه اهمیت شاخص‌ها در مخاطرات امنیت ملی با کارکرد اقتصادی ۴۳۰

جدول ۲۰-۱۱: درجه اهمیت مؤلفه‌های اصلی تأثیرگذار بر امنیت ملی با کارکرد اقتصادی ۴۳۱

فهرست شکل‌ها

شکل ۱-۱: اجزای تهدید ۳۹

شکل ۲-۱: هویت حوزه تهدید ۴۳

شکل ۳-۱: اجزاء تهدیدهای اقتصادی ۴۵

شکل ۴-۱: بازارها یا بخش‌های اقتصادی به‌عنوان حوزه تهدیدهای اقتصادی ۴۹

شکل ۵-۱: رابطه عناصر سرمایه اجتماعی ۶۲

شکل ۶-۱: منشأ تهدیدهای اقتصادی و اجزای آن ۶۷

شکل ۱-۳: ساختار سیستمی پروژه نفوذ ۱۴۳

شکل ۱-۸: چرخه محرومیت نسبی ۳۳۴

شکل ۲-۸: چهارچوب مفهومی عوامل عینی و ذهنی ۳۳۶

شکل ۱-۱۰: الگوی امنیت ملی (با گرایش نقش اقتصاد) ۳۶۷

فهرست نمودارها

نمودار ۱-۲: سهم هزینه R&D به کل هزینه جهانی در سال ۲۰۱۶ (درصد).....	۱۰۹
نمودار ۲-۲: سهم مخارج تحقیق و توسعه (R&D) از تولید ناخالص داخلی کشورها (درصد).....	۱۱۰
نمودار ۱-۵: روند جنگ ارزی مکزیک در سال ۱۹۸۲.....	۲۰۲
نمودار ۳-۵: آثار کلان اقتصادی جنگ ارزی مکزیک.....	۲۱۱
نمودار ۳-۵: علل جنگ ارزی در کشورهای جنوب شرق آسیا در سال ۱۹۹۷.....	۲۳۴
نمودار ۱-۶: روش های جای گذاری در ارتکاب جرم پول شویی.....	۲۵۶
نمودار ۲-۶: روش های لایه گذاری در ارتکاب جرم پول شویی.....	۲۵۷
نمودار ۳-۶: روش های یکپارچه ساز در ارتکاب جرم پول شویی.....	۲۵۸

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
(قرآن کریم، سوره مبارکه النمل / آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

رسالت و مأموریت دانشگاه امام صادق (علیه السلام) «تولید علوم انسانی اسلامی» و «تربیت نیروی درجه یک برای نظام» (که در راهبردهای ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله تعیین شده) است. اثرپذیری علوم انسانی از مبانی معرفتی و نقش معارف اسلامی در تحول علوم انسانی، دانشگاه را بر آن داشت که به طراحی نو و بازمهندسی نظام آموزشی و پژوهشی جهت پاسخ‌گویی به نیازهای نوظهور انقلاب، نظام اسلامی و تربیت اسلامی به‌عنوان یک اصل محوری برای تحقق مأموریت خویش بپردازد و بر این باور است که علم توأم با تزکیه نفس می‌تواند هویت جامعه را متأثر در مسیر تعالی و رشد قرار دهد.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چهارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آنهاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به‌حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (علیه السلام) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان‌گذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام‌عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آنها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق (علیه السلام) را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت.
(ان شاء الله)

ولله الحمد
معاونت پژوهشی دانشگاه

پیشگفتار

مواجهه با هر پدیده‌ای، نیازمند شناخت ابعاد و اثرات آن پدیده در مقابل با سایر عناصر تأثیرگذار پیرامونی آن است. بنابراین برای مواجهه با موضوع مهمی چون «تهدید اقتصادی» در گام اول می‌بایست شناخت کافی از تهدید اقتصادی و در گام بعد «برآورد تهدید اقتصادی» یعنی شناخت ابعاد و اثرات آن داشت.

در تدوین این کتاب ابتدا سه مفهوم مهم تهدید، امنیت و اقتصاد مورد بررسی قرار گرفت و نهایتاً با تأثیرگذاری هر یک از آنها، مفهوم ترکیبی برآورد تهدیدات اقتصادی، با مؤلفه‌ها و شاخص‌های مرتبط به دست آمد. چراکه تهدید واژه‌ای عام و دارای ابعاد گسترده است که پرداختن به نوع اقتصادی آن با رویکرد کمی و برآوردی، از ویژگی‌های منحصر به فرد کتاب حاضر است.

با توجه به مراتب یادشده، هدف اصلی این کتاب توجه به مقوله کمی تهدید از دریچه امنیت اقتصادی است. برای نیل به این مهم، در فصل اول به معرفی اجمالی مبانی و روش‌های اقتصادی امنی ملی پرداخته می‌شود. سپس در فصل دوم به ابعاد جاسوسی اقتصادی به عنوان یکی از مهم‌ترین تهدیدات اقتصادی اشاره می‌شود. در فصل سوم به نفوذ اقتصادی و حوزه و راه‌های ورود دشمن در تصمیم‌سازی‌های کشور و در فصل چهارم موضوع تحریم و تهدیدات و تبعات اقتصادی ناشی از بررسی می‌گردد. در فصل پنجم جنگ ارزی و علل و فرایند شکل‌گیری آن تبیین شده و در فصل ششم موضوع مهم تهدید پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم مورد توجه واقع شده است. در فصل هفتم، هشتم و نهم به ترتیب به موضوع فساد اقتصادی و انواع آن، سیاست‌های توسعه اقتصادی تهدیدزا در حوزه اقوام و مرزها و نهایتاً

تیبین متغیرهای امنیت ملی با گرایش نقش اقتصاد در امنیت ملی پرداخته شده است. در این کتاب تلاش شد علاوه بر تبیین مؤلفه‌های مؤثر در تهدید اقتصادی، حوزه‌ها، موضوعات و انواع مختلف این تهدیدات در قالب مثال‌های عینی تحلیل و تشریح شود. در ضمن این اثر در قالب کتاب آموزشی دانشگاهی تدوین شده و برای درک هر چه بیشتر مفاهیم، در پایان هر فصل، بخشی مجزا تحت عنوان «فعالیت‌های یادگیری» برای دانشجویان سطح کارشناسی ارشد طراحی و تدوین شده است.

در انتشار این کتاب از پشتیبانی‌های علمی و اجرایی جناب آقای دکتر مصطفی سمیعی نسب در شکل‌گیری و فرایند تهیه و نظارت بر کتاب و همچنین حمایت و پشتیبانی مسئولان وقت سازمان پدافند غیرعامل کشور، آقایان سردار پاسدار دکتر جلالی، سردار پاسدار دکتر ساسانی و سردار پاسدار دکتر کائینی، معاونت پژوهشی و همکاران انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) کمال قدردانی و سپاس را داریم. در پایان لازم است از تلاش‌های سرکار خانم فرزانه صمدیان در تدوین نهایی و سرکار خانم منصوره صادقی در ویراستاری دقیق این کتاب تشکر نمایم.

مقدمه

بشر طی قرن‌ها، برای حفظ بقای خود با کنش‌ها و واکنش‌های مختلف مواجه بوده است. او طی قرن‌ها آموخت که چگونه خود را در برابر تهدیدات مختلف تجهیز نماید و در مقام کنش‌گری به تهدید رقبا یا دشمنان خود بپردازد. بنابراین تجربه دیرینه زندگی بشر سراسر تلاش برای کسب امکانات و تجهیزات بیشتر جهت گسترش مؤلفه‌های قدرت خود بوده است. به طوری که با پیشرفت علم، تهدیدات نظامی حتی از مؤلفه‌های زمینی به دستیابی به دانش فrazemینی از جمله مسابقه تسلیحات نظامی آمریکا و شوروی سابق در ماورای جو زمین یعنی تحت عنوان جنگ ستارگان نیز رسیده است. اما طی یک دهه اخیر، و با گسترش پدیده جهانی شدن و افزایش وابستگی متقابل کشورهای به یکدیگر، مشخص شد که بهره‌برداری از ابزار اقتصاد و نیروهای آن، بسیار کم‌هزینه‌تر و مؤثرتر از ابزار نظامی است، به طوری که امروزه تهدیدات اقتصادی جایگزینی مؤثر برای تهدیدات نظامی به‌شمار می‌آید. تجربه‌ای که غرب به ویژه آمریکا، طی یک دهه اخیر با جدیدت و تلاش بی‌وقفه در برابر کشورهای مخالف خود از جمله ایران، ونزوئلا، روسیه، کره شمالی و ... به کار برده و از اقتصاد به عنوان جایگزین حمله نظامی، ایجاد فشارهای سیاسی و حتی تعقیب برنامه‌هایی برای سقوط این دولت‌ها بهره‌برداری می‌کنند. با وجود اهمیت بسیار بالایی تهدیدهای اقتصادی به عنوان یکی از مهم‌ترین مفاهیم در حوزه امنیت اقتصادی، شناخت درستی از تهدیدهای اقتصادی و به ویژه برآورد آن وجود ندارد. بخش‌های مختلف این کتاب تلاش دارد تا مفهوم کاملی از ادبیات موضوع و نهایتاً برآورد تهدیدات اقتصادی ارائه دهد.

سخنی با دانشجویان

- ۱- در ابتدای هر فصل و قبل از ورود به محتوای اصلی، مطالبی تحت چهار عنوان زیر مطرح شده است که لازم است قبل از ورود به محتوای اصلی به آن‌ها توجه شود:
 - اهداف آموزشی؛ انتظارات آموزشی که باید در پایان فصل محقق شود.
 - سؤالات اساسی؛ خلاصه‌ای از سؤالات اساسی که فصل در پی پاسخ به آن‌هاست.
 - واژگان کلیدی؛ بیان اصطلاحات و واژگان کلیدی موجود در فصل.
 - مقدمه؛ طرح دورنمایی از مطالب فصل و ترتیب مباحث و ارتباط آن‌ها با یکدیگر.
- ۲- در انتهای هر فصل نیز مطالبی تحت چهار عنوان آمده است که توجه به آن‌ها ضروری است:
 - پرسش‌هایی جهت خودآزمایی از میزان آموخته‌ها؛
 - پرسش‌هایی جهت کاربردی کردن آموخته‌ها؛
 - پیشنهاد برخی از موضوعات جهت تحقیقات بیشتر؛
 - معرفی برخی منابع جهت مطالعات بیشتر.
- ۳- قاب‌های آبی‌رنگ موجود در متن، برخی مطالب مهم و کلیدی فصل و یا سخنی از رهبران انقلاب اسلامی و دیگر مطالب مهم را نشان می‌دهد.
- ۴- قاب‌های سبزرنگ موجود در متن، برخی از کاربردهای مباحث مطرح شده در فصل را نشان می‌دهد.

سخنی با مدرس

- ۱- یکی از اصول مهم تدریس این کتاب، بیان مثال‌های کاربردی و تطبیق تجارب مختلف بر مصادیق برآورد تهدیدات اقتصادی است. اگرچه سعی شده است که این‌گونه موارد در قالب قاب‌های سیززنگ و نیز پرسش‌های کاربردی انتهای فصل بیان شود اما لازم است که برای هر مطلب یک یا دو مثال توسط اساتید و با مشارکت دانشجویان بیان شود تا هم فهم مطالب آسان‌تر شود و هم کاربردهای آن بیش از پیش معلوم شود.
- ۲- با توجه به عدم وجود مجال کافی برای مطرح شدن تمام ابعاد تجارب مقاوم‌سازی اقتصادی پیشنهاد می‌شود، فعالیت‌های کلاسی برای دانشجویان برای تکمیل مباحث فوق در نظر گرفته شود و با ارائه مطالب در کلاس، زمینه بحث و تبادل نظر در این زمینه فراهم گردد. برخی از این موضوعات تحت عنوان «پیشنهاد برخی از موضوعات جهت تحقیقات بیشتر» در انتهای فصل آورده شده است.

بخش نخست

تهدیدات اقتصادی امنیت ملی